

PLANBESKRIVNING

DNR: SAM13-2891-214

ANTAGANDE

2015-04-28

Detaljplan för del av Äland 2:77 m fl

E4 ÄLANDSBRO

Härnösands kommun, Västernorrlands län

Enkel planprocess som samordnas med väglagen

**Härnösands
kommun**

ALLMÄNT

Planbeskrivningens uppgift är att underlätta förståelsen av planförslagets innebörd. Beskrivningen ska redovisa planens syfte samt förutsättningar och förändringar. De tekniska -, fastighetsrättsliga - och ekonomiska åtgärder som behövs för att genomföra planen ska också framgå. Planbeskrivningen har ingen rättsverkan.

Detaljplaneprocessen har samordnats med Trafikverkets prövning av vägplan för väg E4 förbättring av genomfart Älandsbro.

Tillhörande detaljplanehandlingar, Härnösands kommun

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning
- Utlåtande
- Behovsbedömning
- Fastighetsförteckning
- Sändlista

Vägplan, väg E4 förbättring av genomfart Älandsbro, Trafikverket

- Kartor och ritningar
- Planbeskrivning med integrerad miljöbeskrivning
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande
- Fastighetsförteckning
- Gestaltningssprogram
- PM Geoteknik
- MUR – Markteknisk undersökningsrapport
- PM Miljöteknisk markundersökning
- PM Trafikbuller

Aktuellt detaljplaneområde översiktligt markerat med en röd linje. Nya markanspråk som sker genom vägrätt och endast hanteras i Trafikverkets vägplan markerat med en svart streckad linje.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG	4
FÖRENLIGT MED 3 OCH 5 KAP MB	4
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING	4
MILJÖKVALITETSNORMER	4
PLANDATA.....	4
LÄGE	4
AREAL OCH MARKÄGOFÖRHÅLLANDEN	4
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	5
ÖVERSIKTSPLAN	5
RIKSINTRESSE	5
DETALJPLAN	5
FASTIGHETSPLAN	6
FÖRSTUDIE OCH SAMRÅDSMÖTE TRAFIKVERKET	6
PLANBESLUT FÖR DETALJPLAN	6
PLANPROGRAM	6
GRANSKNING	6
FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR	6
NATUR, VEGETATION OCH FAUNA	6
UPPHÅVANDE AV STRANDSKYDD	7
GEOTEKNISKA FÖRHÅLLANDEN	7
MARKFÖRORENINGAR	7
KULTURMILJÖ OCH FORNLÄMNINGAR	7
BEBYGGELSEOMRÅDEN	7
GATOR OCH TRAFIK	8
BULLER	11
TEKNISK FÖRSÖRJNING	11
PLANENS GENOMFÖRANDE	11
TIDPLAN	11
GENOMFÖRANDETID	11
ANSVAR OCH HUVUDMANNASKAP	11
FASTIGHETSBILDNING	12
LEDNINGSRÄTT	12
AVTAL	12
EKONOMI	12
KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE	12
MEDVERKANDE	13

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Trafikverket har för avsikt att utföra trafiksäkerhetshöjande åtgärder på E4 genom Älandsbro. Syftet är att förbättra säkerheten för samtliga trafikanter med störst vikt på oskyddade trafikanter och skolvägar. Nuvarande vägutformning inbjuder till högre hastigheter än den skyltade och olycksrisken är stor i många korsningar. Åtgärder som ska genomföras är bl a sänkning av vägprofil, ombyggnad av korsningar, omdragning av gång- och cykelväg samt upprustning av busshållplatser. För att Trafikverkets åtgärder ska kunna genomföras krävs ändring av gällande detaljplaner. För områden som i dagsläget inte omfattas av en detaljplan kommer Trafikverkets anspråk på ny mark att ske genom vägrätt.

Kommunens detaljplaneprocess samordnas med Trafikverkets process för vägplan i enlighet med plan- och bygglagen, 2010:900 5 kap 7§.

FÖRENLIGT MED 3 OCH 5 KAP MB

Miljökonsekvensbeskrivning

En behovsbedömning har genomförts där det konstateras att plangenomförandet inte medför en betydande inverkan på miljön, hälsan eller på hushållningen med mark, vatten eller andra resurser, det vill säga allmänna intressen enligt 3 och 4 kapitlet i Miljöbalken. Någon miljökonsekvensbeskrivning har därför inte upprättats.

Miljökvalitetsnormer

Vid planering ska miljökvalitetsnormer (MKN) enligt miljöbalkens 5 kapitel säkerställas. Härnösands kommun omfattas av MKN för utomhusluft och för vattenförekomster.

Ytvattenförekomsterna Älandsån SE695416-160160 och Furuhultsån SE695514-160416 leder nedströms till Älandsfjärden SE623980. Älandsån är klassad som måttlig ekologisk status och god kemisk status år 2009. För båda kategorierna finns risk att inte miljökvalitetsnormerna uppfylls till år 2015. För Furuhultsån gäller dålig ekologisk status och god kemisk status år 2009. För ekologisk status finns risk att den inte uppnås till år 2015, men för kemisk finns ingen risk.

Ett genomförande av planen bedöms inte innebära att statusen på vattenförekomsterna försämras. Normen för utomhusluft bedöms inte heller komma att överskridas vid ett genomförande av planen. Det bland annat tack vare en relativt gles bebyggelse längs vägen.

PLANDATA

Läge

Planområdet ligger cirka 1 mil norr om centrala Härnösand. Den aktuella sträckan av E4 är omkring 1,5 kilometer lång. Planområdet omfattar väg E4 från korsningen med väg 727 mot Ulvvik i norr, genom tätorten Älandsbro, till och med avfarten till Älandsbro skola i söder. Planområdet omfattar även närliggande område som del av Nässlandsvägen och Fredriksvägen.

Areal och markägoförhållanden

Planområdet omfattar cirka 5 hektar. Stora delar av marken inom planområdet ägs av Härnösands kommun. Planområdet omfattar även privata fastighetsägare. Samtliga fastighetsägare och rättighetshavare framgår av fastighetsförteckningen

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

I gällande översiktsplan, antagen av kommunfullmäktige den 30 maj 2011 redovisas området som Tätortsbebyggelse. Befintlig sträckning av E4 genom Ålandsbro och Härnösand beskrivs som problemfylld med bl.a bullerstörningar och barriäreffekter. I översiktsplanen förordar kommunen en förbifart utanför Härnösand och Ålandsbro tätort. Men i och med att en stor mängd trafik kommer att bli kvar på nuvarande E4 finns behov av trafiksäkerhetshöjande och miljöanpassade åtgärder genom tätorterna. Trafikverkets nu föreslagna åtgärder överensstämmer således med översiktsplanen.

Riksintresse

Planområdet omfattas av Riksintresse för Europaväg 4.

Detaljplan

Tre detaljplaner täcker in stora delar av tätorten Ålandsbro. Detaljplan 232 fastställd 1967-04-21, detaljplan 271 fastställd 1975-04-17 och detaljplan 316 fastställd 1982-02-03. Nu aktuell planändring berör delar av dessa tre detaljplaner.

Karta över gällande detaljplaner

Fastighetsplan

Ingen fastighetsplan finns för området.

Förstudie och samrådsmöte Trafikverket

Trafikverket har upprättat en förstudie som var på samråd under perioden 2012-01-24 till 2012-10-15. Efter samrådet beslutade länsstyrelsen att projektet inte medför en betydande miljöpåverkan.

Trafikverket höll ett samrådsmöte på folketshus i Älandsbro 2014-02-28.

Planbeslut för detaljplan

Planbeslut har tagits av Samhällsnämnden 2014-01-23.

Planprogram

Det bedöms inte vara nödvändigt att upprätta ett planprogram. Det bland annat tack vare att detaljplanen överensstämmer med kommunens gällande översiktsplan antagen i KF 2011.

Granskning

Detaljplanen har varit ute på granskning under tiden 2015-01-19 till 2015-02-16. Inkomna synpunkter och kommunens bemötande är sammanställt i Granskningsutlåtande som bifogas planhandlingen.

Strandskydd

Ett generellt strandskydd om 100 meter från strandkanten gäller vid samtliga stränder vid havet, insjöar och vattendrag. Strandskyddet kan vara upphävt genom detaljplan. Enligt miljöbalkens sjunde kapitel 18 g § 2 återinträder dock strandskyddet när en detaljplan ersätts eller ändras. Ett särskilt skäl enligt miljöbalken måste då kunna åberopas för att återigen upphäva strandskyddet. Aktuella vatten är Älandsån, Nässlandsån, Kragomsviken och Älandsfjärden.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Natur, vegetation och fauna

Planområdet utgörs i huvudsak av bebyggd och tidigare påverkad mark.

I norr gränsar planområdet mot Kragomsviken som är en artrik glosjö. En glosjö är en havsvik som historiskt sett relativt nyligen har blivit avsnörd från havet. Kragomsviken fungerar som viktigt lekområde för en rad fiskarter och utgör även en viktig häcknings- och rastlokal för många fåglar. Odlingsmarkerna kring Kragomsviken är klassat som bevarandevärd odlingslandskap.

Älandsån rinner genom centrala Älandsbro och mynnar i Älandsfjärden. Ån passerar under E4 strax söder om korsningen med väg 724 (Ramsåsvägen). Älandsån är ett vattendrag med mycket höga naturvärden. Längs vattendraget förekommer bland annat reproducerande flodpärlmussla och flodkräfta.

Planerade vägåtgärder bedöms inte komma att påverka natur, vegetation eller fauna i någon större omfattning.

Upphävande av strandskydd

Strandsyddet om 100 meter upphävs inom hela planområdet.

De särskilda skälen enligt 7 kapitlet 18 § c miljöbalken, är att området redan är ianspråktaget för sitt ändamål och att området behöver användas för att tillgodose ett allmänt intresse (allmän väg) som inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet.

Geotekniska förhållanden

I Ålandsbro utgörs den naturliga jorden kring väg E4 till stor del av silt och lera, (ställvis innehållande sulfid), som vilar på morän. De byggnadstekniska förutsättningarna i området är generellt goda. Där Ålandsån passerar E4 har viss skredbenägenhet observerats och vid avtagsväg mot Ulvvik har marken dålig bärighet utmed Nässlandsån. Förstärkningsåtgärder kommer att vara nödvändiga norr om befintlig järnvägstunnel. Där ny gång- och cykelväg passerar Åland 2:10 kommer stödmurar att behövas.

Markföroreningar

En översiktlig miljöhistorisk utredning är utförd under 2012. Utredningen visar att ett flertal verksamheter förekommit i området med möjliga föroreningar till mark. Fortsatta utredningar har genomförts i området vid järnvägsporten och i området kring korsningen E4 och Ramsåsvägen. De påträffade föroreningarna innebär ingen direkt risk för människor som vistats i området. De förorenade massorna ska hanteras, på ett för människor och natur, säkert sätt.

Kulturmiljö och fornlämningar

Det finns inga kända fornlämningar inom aktuellt planområde. Föreslagna åtgärder innebär inte heller något intrång i registrerad fornlämning, raä Säbrå 24:1 vägmärke från nyare tid, som ligger cirka 200 meter från planområdets gräns. Uppgift om fångstgrop för varg, raä Säbrå 67:1, finns också utanför planområdet cirka 25 meter från plangräns. Där finns det i dagsläget en bensinstation.

I närheten av planområdet i korsningen E4/ Ramsåsvägen ligger Ålands kvarn som är en intakt kvarnmiljö med mangårdsbyggnad från sent 1800-tal (raä Säbrå 69:1). Området är klassat som ett område med stort kulturmiljövärde.

Bebyggelseområden

De centrala delarna av Ålandsbro består till stor del av villabebyggelse. Väster om E4 ligger även ett antal flervåningshus med bostäder samt matvaruaffär, snabbmatsrestaurang och bensinstation. Angränsande planområdet i söder ligger en förskola och skola. Öster om E4, mellan vägen och Ålandsfjärden, finns industrier, loppis, pizzeria, kiosk och en spridd bostadsbebyggelse.

Planerade välgångar innebär inlösen av bostadsfastigheterna Nässland 2:22, 2:32 och 2:42. Dessa markanspråk sker med vägrätt och omfattar inte aktuell detaljplan.

För att möjliggöra för ny anslutning av Fredriksvägen mot E4 kommer näringsfastigheten Åland 11:5 där det i dagsläget finns en kiosk att lösas in. Ett visst intrång på industrifastigheten Åland 16:1 kommer också att vara nödvändig.

Även andra fastigheter i planområdet kommer delvis att beröras av Trafikverkets anspråk på mer mark. Dessa markanspråk bedöms vara måttliga och inte påverka möjligheten att fortsätta

bruka mark eller boendemiljöer. Samtliga fastighetsägare kommer dock att erhålla skälig ersättning.

Gator och trafik

E4 genom Älandsbro är en genomfartsväg med stora behov av framkomlighet och utgör en av de primära transportlederna för farligt gods i kommunen. E4 har två körfält och samtliga vägkorsningar är i samma plan.

Längs den aktuella sträckan finns en mängd mindre anslutningar och infarter med låg standard. Vänstersvängfält finns för södergående trafik in mot väg 727 Ulvvik. Vänsterkörfält finns även för norrgående trafik in mot 724 Ramsåsvägen och för södergående trafik på samma ställe, in mot loppis (Äland 26:2) och kiosk (Äland 11:5). Trafikanter som åker söderut kan svänga vänster in på Fredriksvägen. Dock inget vänstersvängfält. I den norra delen av planområdet ligger E4 på en bank för att kunna passera över gamla Ådalsbanan.

Nedläggningen av Ådalsbanan i den här delen möjliggör för att den befintliga vägbanken vid tunneln kommer att sänkas i profil med som mest cirka tre meter. Det gör att krönet blir lägre och siktsträckan för fordonstrafiken förlängs. Vägen kommer även att förflyttas i sidled åt väster med som mest nio meter. Det ger bättre geometri som minskar bränsleförbrukning och ger möjlighet att skapa en mer trafiksäker utformning av korsningen med väg 727 mot Ulvvik.

Översikt över planerade trafiksäkerhetshöjande åtgärder

Nytt högeravkörningsfält för norrgående trafik kommer att anläggas mot avtagsväg 727 Ulvvik. Ett nytt vänstersvängkörfält anläggs även för vänstersvängande E4-trafik från norr. Anslutningar till Nässland 2:22, 2:32 och 2:42, stängs och fastigheterna löses in.

Befintlig korsning E4 och Fredriksvägen stängs och ny anslutning till E4 kommer att ske längre söderut vid ny fyrvägs korsning med Ramsåsvägen 724. Ny lokalgata inne på Äland 16:1 planläggs.

Korsningen E4 och Ramsåsvägen 724, flyttas ca 20 meter söderut. Skälet är att skapa en trafiksäkrare anslutning till Nässlandsvägen samt att ansluta Fredriksvägen till E4 från höger. Korsningen blir alltså en fyrvägs korsning. Åtgärden kräver inlösen av näringsfastigheten Äland 11:5 där det i dagsläget finns en kiosk. Avfart till Äland 26:2 (i dagsläget loppis) stängs och ny infart ordnas via Fredriksvägens utfart till E4.

Den norra infarten till skolan flyttas cirka 10 m norrut. Det görs bla för att möjliggöra för vänstersvängkörfält för norr-och södergående trafik in mot skolan och in mot Ävägen.

Gång- och cykeltrafik

Idag finns en gång- och cykelväg (gc-väg) i anslutning till E4 på vägens östra sida. Eftersom majoriteten av bostäderna och även övriga målpunkter finns på vägens västra sida kommer gc-vägen att flyttas dit. Belysning längs gc-vägen kommer att uppföras.

Längs den aktuella sträckan kommer det att anläggas tre passager över E4. Två av dem är i plan och en är planskild i tunnel. I närheten av befintlig järnvägstunnel i norr kommer en gc-tunnel att anläggas och här är det särskilt viktigt med belysning för att den ska kännas trygg och säker.

Övriga passager över E4 kommer att finnas vid korsningen Hammarvägen samt vid Älandsbro skola. Passagera utförs utan markering för övergångsställe. För säkrare passage kommer refuger att anläggas och extra belysning tillkomma.

Passagera på sekundära vägar, dvs. över Hammarvägen, väg 724 mot Ramsås och infarten till Älandsbro skola, görs upphöjda för att inverka fartdämpande på fordonstrafiken.

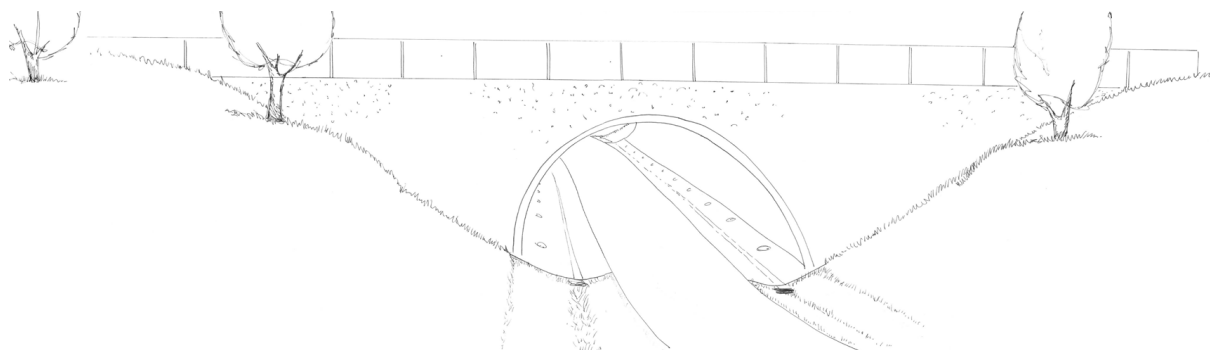

Illustration gång- och cykeltunnel. Dispositionen i tunneln med flackt lutande sidor, stensättning och belysning. Slänt och vegetation utanför östra tunnelmynningen. (Gestaltningssprogram vägplan Trafikverket)

Kollektivtrafik

Det finns fyra befintliga busshållplatser längs E4 och tre busshållplatser på intilliggande vägar. Skolbussar trafikerar Älandsbro skola. Generellt har busshållplatserna låg standard.

På E4 söder om skolan ska den befintliga hållplatsen för södergående trafik få en bättre standard. En ny fickhållsplats planeras också ungefär mitt emot skolan för norrgående trafik.

Den befintliga hållplatsen för norrgående trafik vid E4/Fredriksvägen tas bort och ersätts med en ny hållplats i närheten av mataffären på Nässlandsvägens östra sida. Tillsammans med den befintliga hållplatsen på E4 för södergående trafik skapas en attraktiv omstigningsplats i tätorten Älandsbro som kan öka det kollektiva resandet. Väderskydd och upplyst cykel-parkering under tak samt pendlarparkering föreslås bland annat.

Två nya fickhållplatser anläggs för söder- och norrgående trafik i anslutning till gång- och cykeltunneln under E4.

Gestaltning

E4 genom Älandsbro har i dag en utformning som inbjuder till höga hastigheter och upplevs otryggt för oskyddade trafikanter. En mer tätortsanpassad utformning av trafikmiljön som krymper vägrummet planeras som därigenom bidrar till lägre hastigheter. Åtgärder som föreslås är bland annat planteringar, refuger och belysning.

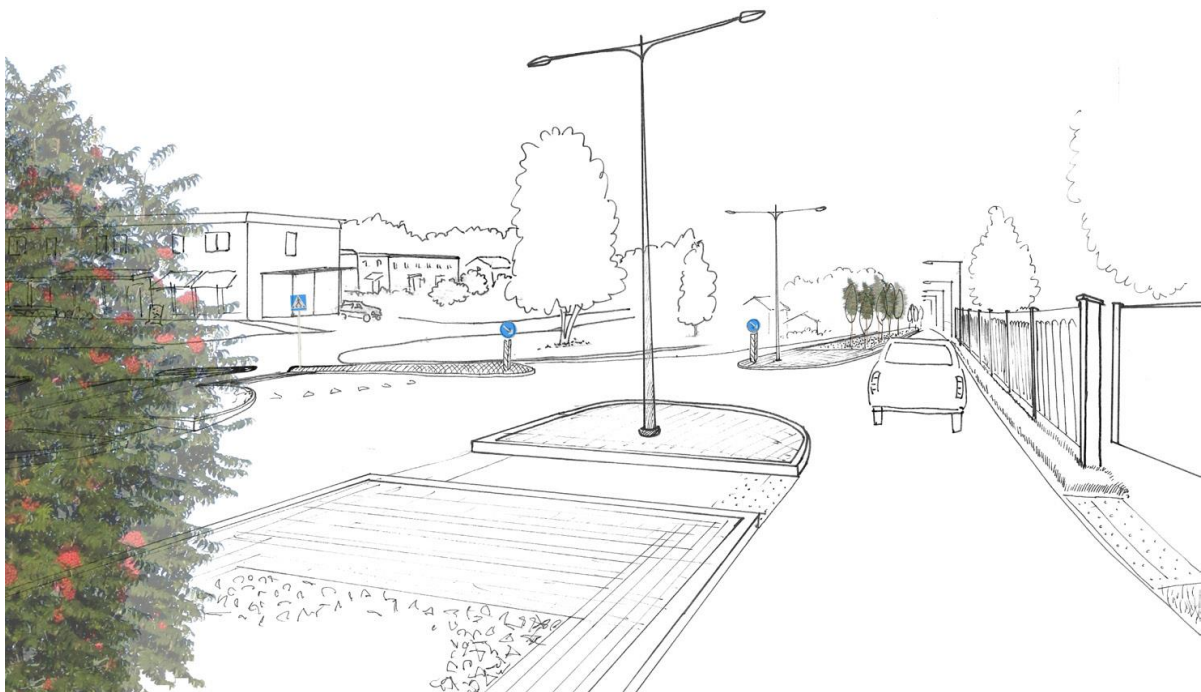

Illustration visar utformning av refuger på E4 i korsningen vid Hammarvägen, utformning av bullerplank, belysning samt en informell passage för gående från busshållplatsen till Fredriksvägen.(Gestaltningsprogram vägplan Trafikverket)

Buller

Trafikverket har genomfört en bullerutredning. Buller och vibrationer kommer att minska jämfört med idag eftersom fordonen kommer att köra långsammare efter föreslagna åtgärder. De bostäder som efter vägåtgärd får högre beräknade bullernivåer än uppsatta riktvärden får någon form av bullerdämpande åtgärd, antingen på fasad, uteplats eller att bullerskydd sätts upp längs vägen. Trafikverket ansvarar för detta.

Teknisk försörjning

En mängd ledningar för el, vatten och avlopp samt tele finns inom vägområdet. Det är uteslutande markförlagda ledningar. Föreslagna åtgärder kommer att innebära påverkan på befintliga ledningsstråk.

Avvattning av väganläggningen kommer i första hand att ske genom öppna och täckta diken. Vattnet infiltreras lokalt och/eller leds vidare i befintliga diken och trummor till utlopp i Nässlandsån, Ålandsån och Ålandsfjärden.

PLANENS GENOMFÖRANDE

Tidplan

Planprocessen kan ske genom förenklad planering med stöd av plan och bygglagen 5 kapitlet 11, 16 §§. Det betyder att det görs i en parallell process med väglagen. Om förslaget prövas genom en vägplan enligt väglagen behövs inget samråd i detaljplaneprocessen. Detaljplanen processas då bara i granskningsskede. Detaljplanen förväntas kunna antas av samhällsnämnden under våren 2015. Detaljplanen vinner laga kraft cirka tre veckor sedan beslut om antagande och inget överklagande har lämnats in.

Preliminär tidsplan:

Antagande detaljplan
Byggstart

maj 2015
2017

Genomförandetid

Planens genomförandetid är fem år från det datum planen vunnit laga kraft. Med genomförandetid menas den tid som markägarna har en ekonomisk garanti för att kunna utnyttja planens byggrätter. Efter genomförandetidens utgång fortsätter planen att gälla, men den kan ändras eller upphävas utan att fastighetsägaren har rätt till ersättning.

Ansvar och huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för områden med bestämmelse allmän plats, GENOMFART, HUVUDGATA och LOKALGATA.

Staten genom Trafikverket är väghållare för områden med bestämmelse i detaljplan GENOMFART och HUVUDGATA, vilket i vägplanen motsvaras av utpekat vägplaneområde.

Härnösands kommun är väghållare inom område med bestämmelse LOKALGATA.

Härnösand Energi och Miljö AB är huvudman för allmänna el- vatten- och avloppsledningar.

Fastighetsbildning

Fastighetsreglering till kommunens gatufastighet kommer att ske av mark som i dagsläget ägs av enskild eller samfällighet och som i och med planändringen kommer att omfattas av bestämmelsen allmän plats.

Ledningsrätt

Inom planområdet finns ledningsrätter. Vid upprättandet av bygghandlingen kommer Trafikverket att samråda med berörda ledningsägare om lämpliga åtgärder för att skydda och/eller flytta befintliga ledningar.

Avtal

Härnösands kommun och Trafikverket har träffat ett genomförandavtal i december 2014. Avtal ska träffas med respektive fastighetsägare gällande inlösen och ersättning för markanspråk.

Ekonomi

Trafikverket har en beräknad kostnad för projektet, inkluderat entreprenad- och byggherrekostnad, som uppgår till cirka 52 miljoner kronor. Huvuddelen av finansieringen sker genom den regionala transportplanen. Medfinansiering sker av Härnösands kommun.

Härnösands kommuns investeringskostnader uppskattas uppgå till cirka 3-5 miljoner kronor. Härnösands kommun upprättar och bekostar arbetet med detaljplanändringen.

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

Trafiksäkerheten bedöms stärkas för samtliga trafikanter längs hela sträckan i och med föreslagna åtgärder. De bostäder som efter vägåtgärd får högre beräknade bullernivåer än uppsatta riktvärden får någon form av bullerdämpande åtgärd, antingen på fasad, uteplats eller att bullerskydd sätts upp längs vägen.

Enligt FN:s barnkonvention ska barns bästa sättas i främsta rummet. Syftet med planändringen är att möjliggöra för trafiksäkerhetshöjande åtgärder med störst vikt på oskyddade trafikanter och skolvägar. Bland annat kommer ett sammanhållet gc-stråk genom Älandsbro att byggas på västra sidan om E4 där merparten av målpunkterna inklusive skolan ligger.

Påverkan på landskapsbilden kommer att bli positiv enligt det gestaltungsprogram som tagits fram av Trafikverket.

Föreslagna åtgärder kräver att ny mark tas i anspråk och därigenom inlösen av fastigheter.

MEDVERKANDE

Från Samhällsförvaltningen har förutom undertecknad, Ewa Fällgren planingenjör, projektledare Staffan Gilliusson och Hanna Viklund mark- och exploateringshandläggare, deltagit i ärendet.

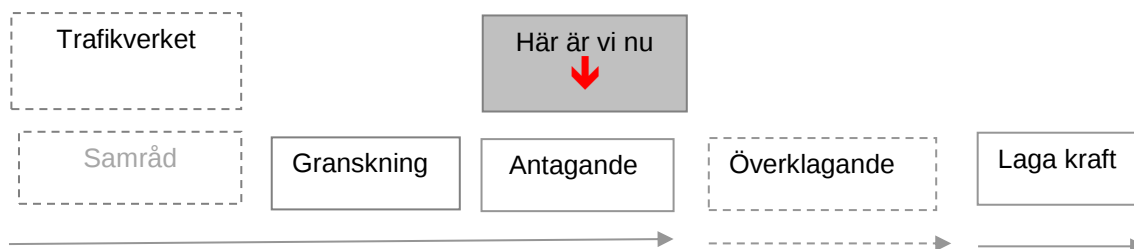
Samhällsförvaltningen 2015-04-28

Birgitta Westerlind
Bygg- och miljöchef

Ulrika Bylund
samhällsplanerare

PLANPROCESSEN

Den kommunala planprocessen regleras i första hand av plan- och bygglagen (PBL). Kommunens detaljplaneprocess samordnas med Trafikverkets process för vägplan i enlighet med plan-och bygglagen, 2010:900 5 kap 7§.

- **Samråd** Trafikverket upprättar en förstudie som sänds för samråd till myndigheter, sakägare och andra berörda. Samrådsmöte hålls på orten. Samrådsredogörelse upprättas.
- **Granskning** Detaljplaneförslaget sänds ut för granskning. Detta är sista tillfället att påverka. Granskningsutlåtande upprättas.
- **Antagande** Samhällsnämnden antar detaljplanen.
- **Laga kraft** Detaljplanen vinner laga kraft ca tre veckor efter antagandet om den inte överklagats.